

بررسی وضعیت تولیدات علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج بین سالهای ۱۳۸۶-۱۳۸۲

اعظم روزی طلب^۱

چکیده

هدف: هدف از این پژوهش تعیین وضعیت کمی تولیدات علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج در طول سالهای ۱۳۸۲ لغایت ۱۳۸۶ است. جامعه مورد پژوهش کلیه اعضای هیأت علمی تمام وقت این دانشگاه می باشند.

روش پژوهش: روش استفاده شده در این تحقیق، پیمایشی بوده و داده های مورد نیاز از طریق پایگاه ملی اعضای هیأت علمی (OFIS)، وب سایت دانشگاه و آمارهای مندرج در نشریه سالانه "پژوهشنامه" بدست آمده است.

یافته ها: نشان می دهد که از مجموع کل تولیدات علمی ۵ ساله واحد کرج که شامل ۲۷۵۸ مدرک می باشد، بیشترین میزان به مقالات ارائه شده در همایش ها و کمترین میزان به کارگاه آموزشی اختصاص دارد. از بین سالهای مورد پژوهش، سال ۸۴ بیشترین میزان تولید و سال ۸۲ کمترین میزان را دارا می باشد. نتیجه گیری: همچنین نتایج این بررسی، حاکی از آن است که از بین تمامی دانشکده ها، دانشکده علوم پایه و کشاورزی بیشترین تعداد مدرک تولید شده و دانشکده روانشناسی کمترین میزان را دارا می باشند.

کلید واژه ها: دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، اعضای هیأت علمی، OFIS، پایگاه ملی اعضای هیأت

علمی، تولیدات علمی

بیان مساله

در زمان های گذشته، ملاک پیشرفت یک کشور وسعت، قدرت نظامی، مستعمرات، ثروت و مانند آن بود، اما امروزه اصلی ترین معیار برای تعیین جایگاه علمی و رتبه بندی کشورها در ارزیابی های علم سنجی، میزان مشارکت در تولید علم، نوآوری، فناوری و به طور کلی مشارکت در روند توسعه علم جهانی است. چند شاخص جهانی همچون میزان مقاله های علمی انتشار یافته در مجله های معتبر، نسبت دانشجویان به جمعیت، تعداد اختراعات و اکتشافات ثبت شده در سازمان های مشخص و مواردی از این قبیل می تواند وضعیت علمی دو کشور را نسبت به یکدیگر نشان دهد یا سیر تحول صورت گرفته در

مقدمه

تولید اطلاعات، حفظ و استفاده از آن در طول تاریخ، از مهم ترین فعالیت های فکری انسان بوده است. این اطلاعات روزگاری بر روی سنگ، گل، پوست حیوانات، پاپيروس و مانند آن ضبط گردیده و امروزه در قالب دیسک های نوری و نرم افزارهای مختلف و با آخرین پیشرفت های فناوری آمیخته است. پرداختن به علم و جنبه های مختلف آن از مهمترین واجبات در دنیای امروز است. توجه به فرهنگ غنی ایرانی و سفارش های دینی نیز ما را تشویق می کند که به تولید اطلاعات و علم توجه ویژه ای داشته باشیم.

^۱ کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی rooziz009@gmail.com

عنوان یکی از مراکز تولید کننده ی علم نقش مهمی را در توسعه ایفا کرده و لازم است فعالیت های پژوهشی آنان بررسی شود تا مشخص گردد در چه زمینه هایی نیازهای جامعه برآورده شده و یا هنوز این نیاز احساس می شود و از آن جا که اعضای هیأت علمی دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی از مهم ترین پشتوانه های علمی کشور محسوب می شوند، فعالیت های پژوهشی آنان در قالب کتاب، مقاله و یا انواع دیگری از فعالیت های علمی مانند سخنرانی، کارگاه آموزشی و برگزاری دوره های خاص می تواند شاخص مهمی برای تعیین سطح مراکز بوده و رتبه ی کمی آن ها به همراه محتوای کیفی علاوه بر این که ملاک پویایی و شکوفایی هستند، پایه و اساس قدرتمندی برای حضور و ظهور در صحنه های توسعه و پیشرفت به حساب می آیند.

با در نظر گرفتن این امر که اعضای هیأت علمی از ارکان اصلی تولید علم در مراکز دانشگاهی هستند و با توجه به این که دانشگاه آزاد اسلامی کرج، یکی از مهم ترین واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی در سراسر کشور می باشد و تا کنون هم هیچ تحقیق مستند و مدونی پیرامون تولیدات علمی اعضای هیأت علمی این دانشگاه صورت نگرفته، انجام این پژوهش ضروری به نظر می رسد.

هدف پژوهش

هدف اصلی این پژوهش تعیین وضعیت کمی تولیدات علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج در طول سال های ۱۳۸۲ لغایت ۱۳۸۶، یعنی یک دوره زمانی ۵ ساله می باشد.

در این مطالعه تولیدات علمی اعضای هیأت علمی در رابطه با دانشکده محل خدمت خود مورد بررسی قرار می گیرد و سپس با تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده، ابتدا بایک دید کلی نقش دانشگاه و سپس دانشکده ها در تولید اطلاعات علمی بیان می شود.

اهداف فرعی پژوهش عبارتند از :

مشخص کردن میزان نوع اطلاعات علمی منتشر شده مانند کتاب (تألیف، ترجمه)، مقاله، تحقیق تعیین درصد اطلاعات علمی تولید شده در نشریات داخلی و یا خارجی

یک کشور را در دو مقطع زمانی ترسیم کند (ناصحی، ۱۳۸۵).

مادامی که یک کشور وارد کننده ی علم و تکنولوژی باشد، از هر نظر فقیر و وابسته خواهد بود. جاده تکامل و پیشرفت هر جامعه ای از مسیر علم آن جامعه می گذرد. زیرا علم است که اقتصاد، کشاورزی، صنعت، خدمات و تمام بخش های اجتماع را به صورت بنیادین متحول ساخته و توسعه می دهد. شاید به همین دلیل است که بسیاری از کشورهای پیشرفته تولید کالاهای مختلف را متوقف کرده و به تولید علم و دانش روی آورده اند. زیرا سرمایه گذاری در بخش پژوهش و تولیدات علمی و ارزش افزوده حاصل از آن به مراتب از تولید کالاهای مختلف سوددهی بیشتر داشته و مستلزم صرف هزینه های کمتر است. اطلاعات و تولیدات علمی به لحاظ ماهیت و ویژگی خاصی که دارند، یک بار تولید می شوند و بارها می توانند به فروش برسند و همین بر ارزش افزوده ی آن در طول زمان و مکان می افزاید. همچنین نو کردن و به روز آوری آن بسیار آسان تر و کم هزینه تر صورت می گیرد (فتاحی، ۱۳۸۴).

اکنون صنایع به این نتیجه ی با ارزش رسیده اند که به کارگیری اثر بخش علم و تکنولوژی، کلید کارآیی بیشتر و مسیر کوتاه تر برای رسیدن به توسعه ی اقتصادی است دولت ها دریافته اند بدون برخورداری از علم و فناوری نخواهند توانست در بازارهای جهانی به رقابت پرداخته و امنیت ملی خود را تضمین نمایند.

با توجه به این که پیشرفت در هر زمینه ای به توسعه علمی نیاز دارد و توسعه علمی به برنامه ریزی دقیق در زمینه های علوم وابسته است، نخستین گام برای برنامه ریزی هم شناخت وضع موجود است. یکی از معیارهایی که برای شناخت این وضع انتخاب می شود، تعداد و کیفیت مقاله های علمی منتشر شده در مجله های معتبر بین-المللی است. چون پیشبرد مرزهای علم و دانش به اعتبار کشور می افزایشد که در تولید علم جهانی نقشی ندارند نیز نمی توانند از یافته های دیگران استفاده کنند. پس توجه خاص به علم و تولیدات علمی از ضروری ترین امور برای برنامه ریزی های توسعه در هر کشور رو به رشد، و از جمله کشور ما، به حساب می آید. از میان مراکز علمی، سازمانی و تحقیقاتی کشورمان، دانشگاه ها به

بدست آوردن اطلاعات علمی، از اطلاعات قرار داده شده بر روی وب سایت دانشگاه، پایگاه ملی اطلاعات اعضای هیأت علمی OFIS، نشریه معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد واحد کرج "پژوهشنامه" و همچنین آمارهای موجود در حوزه معاونت پژوهشی استفاده شد. پس از استخراج آمارها، به دلیل اینکه بسیاری از اساتید درجه علمی نشریاتی که مقالات آنها در آن چاپ شده بود را مشخص نکرده بودند، این نشریات با لیست نشریات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری که بر روی سایت این وزارتخانه قرار دارد، تطبیق داده شد و پس از مشخص شدن درجه علمی آنها، در جدولهای مربوط به هر دانشکده قرار گرفت. همچنین مقالات آی اس آی که دارای چند نویسنده بودند، یک مقاله در نظر گرفته شد. ضمناً آمارهایی که چند ماه پیش، از منابع مورد اشاره استخراج شده بود در خرداد ماه ۸۸ نیز مجدداً روزآمد شد تا آخرین اطلاعات نیز مورد استفاده قرار گیرد.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

در پژوهش حاضر از روش آمار توصیفی جهت نمایش و ارائه داده‌های به دست آمده استفاده شده که مشتمل بر جدول‌های توزیع فراوانی و انواع نمودارهاست. در این روش، اطلاعات گردآوری شده با استفاده از برنامه‌های WORD و EXCEL در قالب جدول‌های تفکیکی داده‌ها، شرح داده شده است. همچنین برای توصیف عینی تر، دقیق تر و تجزیه و تحلیل اطلاعات، از برنامه نرم افزاری SPSS استفاده گردیده است.

پیشینه پژوهش در ایران

نوری، نوروزی و میرزایی (۱۳۸۵) پژوهشی تحت عنوان "تولیدات علمی پژوهشگران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در پایگاه اطلاعاتی Web of Science از سال ۱۹۷۶ تا پایان سال ۲۰۰۶" با استفاده از علم سنجی انجام داده‌اند. جامعه آماری پژوهش شامل ۴۸۸ مورد از مدارک موجود در این پایگاه اطلاعاتی است که توسط پژوهشگران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در فاصله‌ی سال‌های مورد پژوهش منتشر شده است. یافته‌ها نشان داده که بیشترین تعداد مدارک منتشر شده

تعیین روند تولید اطلاعات علمی در طول سال‌های مورد پژوهش
پژوهش حاضر می‌تواند برنامه ریزان امور پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج را متوجه وضعیت فعلی تولیدات علمی اعضای هیأت علمی این دانشگاه کند تا چنانچه کاستی‌هایی در این مورد وجود دارد، در جهت رفع آن‌ها و بهینه‌سازی وضعیت تولید اطلاعات علمی این دانشگاه اقدام کنند. ضمن این که راهنمای مناسبی برای اساتید در انتخاب زمینه‌هایی باشد که گرچه کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند ولی نیاز به توجه بیشتر و انجام پژوهش‌های گسترده‌تر دارند.

پرسشهای پژوهش

در پژوهش حاضر سعی شده است که با توجه به اهداف مورد نظر به سؤالات زیر پاسخ داده شود:

- ۱- در کدام زمینه‌های موضوعی (دانشکده‌ها) کمترین و بیشترین اطلاعات علمی تولید شده است؟
- ۲- چه میزان از آثار اعضای هیأت علمی در نشریات داخلی و یا خارجی و به چه زبانی به چاپ رسیده‌اند؟
- ۳- بیشترین و کمترین میزان اطلاعات علمی در چه سال‌هایی تولید شده است؟
- ۴- میزان آثار منتشر شده اعم از کتاب، مقاله، طرح پژوهشی و ... چه قدر است؟

جامعه آماری پژوهش

جامعه آماری این پژوهش عبارت است از کلیه اعضای رسمی هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج به تعداد ۴۵۰ نفر که طی سال‌های ۸۲ الی ۸۶ با مدرک حداقل کارشناسی ارشد در این دانشگاه به امر تدریس اشتغال داشته‌اند. لازم به ذکر است که از میان کل اعضای هیأت علمی امکان دسترسی به سوابق و فعالیتهای علمی ۳۰۷ نفر (حدود ۶۸ درصد) فراهم گردید.

روش نمونه‌گیری و جمع‌آوری اطلاعات

برای گردآوری اطلاعات ابتدا پرسشنامه‌ای تهیه و بین تعدادی از افراد جامعه مورد پژوهش توزیع شد. ولی متأسفانه با وجود پیگیری‌های مکرر، بسیاری از اساتید به علت کمبود وقت حاضر به پرکردن آن نشدند. لذا، جهت

کشورهای عضو اوپک را در اختیار دارد. بعد از ایران کشورهای ونزوئلا و عربستان سعودی قرار دارند. یافته های این پژوهش حاوی یک نکته با اهمیت برای سیاستگذاری جامعه علمی است که در راستای توسعه علمی نگاه ویژه ای به استناد داشته باشند.

پیشینه پژوهش در خارج از ایران

عصاره و ویلسون (۲۰۰۱, Osareh & Wilson) پژوهش دیگری با عنوان " انتشارات علمی ایرانیان: مشارکت، رشد و توسعه از ۱۹۸۵-۱۹۹۹" در استرالیا انجام داده اند. این پژوهش بر آن بوده تا به مطالعه میزبان مشارکت علمی دانشمندان ایران در سه دوره پنج ساله ۱۹۸۵-۱۹۸۹، ۱۹۹۰-۱۹۹۴، ۱۹۹۵-۱۹۹۹ در نمایه های استنادی علوم بپردازد. نتایج این تحقیق با یافته های مقاله قبلی که سال های ۱۹۸۵-۱۹۹۴ را پوشش می دهد، مقایسه شده است. به علاوه روند افزایش تولیدات علمی ایران در یک دوره ۱۵ ساله به نمایش گذاشته شده است. رشد انتشارات علمی ایران در پنج ساله ی دوم نسبت به پنج ساله ی اول دو برابر و در پنج ساله ی سوم نسبت به پنج ساله ی دوم ۲/۸ برابر بوده است. این افزایش انتشارات علمی ایران را می توان به فاکتورهایی مانند خاتمه ی جنگ عراق علیه ایران، موقعیت اقتصادی بهتر، تغییرات اخیر در سیاستگذاری های دولت مانند افزایش بودجه های تحقیق، تغییرات اساسی در جو سیاسی مانند افزایش مجلات علمی در سطح ملی، و بازگشت تعداد زیادی از دانشجویان بورسیه ی خارج از کشور پس از پایان تحصیلات به کشور، پذیرش سه عنوان مجله ی علمی ایران توسط نمایه ی استنادی علوم، افزایش دسترسی به پایگاه های بین المللی از طریق اینترنت و امکان ارتباطات بهتر الکترونیکی برای ایجاد مشارکت های بین المللی نسبت داد.

چیکیت و پاتیل (۲۰۰۸, Chikit & Patil) پژوهشی در دانشگاه پونا- هندوستان پیرامون تحلیل استنادی پایان نامه هایی که به کتابخانه دانشگاه ارائه می شوند انجام داده اند. در این مطالعه که به شیوه کتاب سنجی انجام یافت، ۲۷ پایان نامه علوم کتابداری و اطلاع رسانی با مجموع ۶۲۵۷ استناد مورد استفاده قرار گرفتند. اغلب این استنادها (۴۲/۲ درصد) از نشریات ادواری بودند که در

از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در مجلات ISI مربوط به سال ۲۰۰۶ بوده واز لحاظ موضوعی نیز بیشترین تعداد مدارک در رابطه با بیماری های عروقی محیطی بوده است. نتیجه گیری در مجموع تولیدات علمی پژوهشگران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در پایگاه اطلاعاتی Web of Science رقم قابل قبولی نیست. مسؤولین امر برای بهبود این وضعیت می بایست شرایطی را فراهم کنند تا پژوهشگران انگیزه و توان لازم برای انتشار مقاله در مجلات ISI را به دست آورند.

عابدینی و عابدینی (۱۳۸۶) پژوهش دیگری تحت عنوان " ارزیابی وضعیت تولیدات علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان" انجام داده اند. این مطالعه توصیفی - تحلیلی با هدف بررسی تولیدات علمی کلیه اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان در طول چهار سال (۸۵-۸۲) انجام گرفته است. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه بوده است. یافته ها نشان می دهد که بیشترین تولید واحدهای پژوهش (۷۱/۶٪) چاپ مقالات در داخل کشور و کمترین آن ها مربوط به اختراعات می باشد. دانشکده بهداشت بیشترین و دانشکده پرستاری، مامایی و پیراپزشکی کمترین تولیدات علمی را دارا هستند. همچنین بین هدایت پایان نامه با رتبه علمی، دانشکده محل خدمت، رشته تحصیلی ارتباط معنی داری وجود دارد. اکثریت جامعه مورد بررسی را مردان تشکیل می دهند. با توجه به اینکه در سالهای اخیر، بیشتر پذیرفته شدگان دانشگاهها در بیشتر مقاطع زنان بوده اند، این نتایج نشان می دهد که هنوز مردان بیشتر از زنان به عنوان عضو هیأت علمی فعالیت دارند.

مهرداد و گزنی (۱۳۸۶) پژوهش دیگری تحت عنوان " قدرت علمی اوپک" انجام داده اند. هدف این پژوهش بررسی وضعیت تولیدات علمی کشورهای عضو اوپک است. داده های پژوهش حاضر از پایگاه (ESI) استخراج گردیده است. این پایگاه مؤثرترین تحقیقات بین المللی را نمایه می کند در واقع ESI مؤثرترین های مؤسسه ISI را به مبتنی بر حد آستانه های معینی استخراج می نماید. پژوهش نشان داد که قدرت برتر علمی اوپک جمهوری اسلامی ایران است. ایران با در دست داشتن ۳۱٪ مقاله ها و ۲۷٪ استنادها دارای مقام اول تولید علم کشورهای اوپک است و قریب به یک سوم استنادها و تولیدات علمی

آبرامو وهمکاران (۲۰۰۹, Abramo, et al) نیز پژوهشی در زمینه تفاوت‌های جنسیتی در بازدهی پژوهش انجام داده‌اند که از طریق تحلیل کتاب‌سنجی مابین کارمندان شاغل در نظام دانشگاهی ایتالیا اجرا شد. این پژوهش وجود تفاوت‌های معنی‌داری را در میزان تولید پژوهش بین زنان و مردان تایید می‌کند، اگرچه که علیرغم عملکرد عمومی بهتر مردان، بخشهایی علمی نیز وجود دارند که عملکرد زنان کمتر از مردان نیست.

نشریات امریکایی و هندی به چاپ رسیده بودند. حدود نیمی از استنادها متعلق به مقالات ژورنالها بودند که ۲۶۹۳ (۴۲/۲ درصد) را شامل می‌شدند که نزدیک به ۳/۴ این مقالات از نشریات تخصصی علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و بقیه در ۳۳ موضوع دیگر بودند. نتایج دیگر پژوهش نشان می‌دهند که کتابخانه‌های پژوهشی و دانشکده‌ای بیشترین نشریات استناد شده را که بوسیله علم‌سنجی دنبال می‌شوند دارا هستند. بیشترین استنادها از ژورنالهای خارج از کل شماره‌ها هستند.

یافته‌های پژوهش

جدول ۱: اطلاعات جمعیت شناختی اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد کرج

جمع	فوق دکتری	دکترای تخصصی	دکترای حرفه‌ای	فوق لیسانس	رتبه علمی / جنسیت
۹۰	-	۵۰	--	۴۰	زن
۲۱۷	۴	۱۶۲	۶	۴۵	مرد
۳۰۷	۴	۲۱۲	۶	۸۵	جمع

۵۰ نفر زن و ۱۶۲ نفر مرد می‌باشند. جدول شماره ۱ در این مورد اطلاعات بیشتری را ارائه می‌دهد:

از مجموع ۳۰۷ نفر جامعه مورد پژوهش، ۹۰ نفر زن و ۲۱۷ نفر مرد می‌باشند. همچنین تعداد ۲۱۲ نفر دارای مدرک دکترای تخصصی هستند که از این تعداد

جدول ۲: آمارهای تفکیک شده کتابها، مقالات و همایشهای کل دانشکده‌ها طی سالهای ۸۶-۸۲

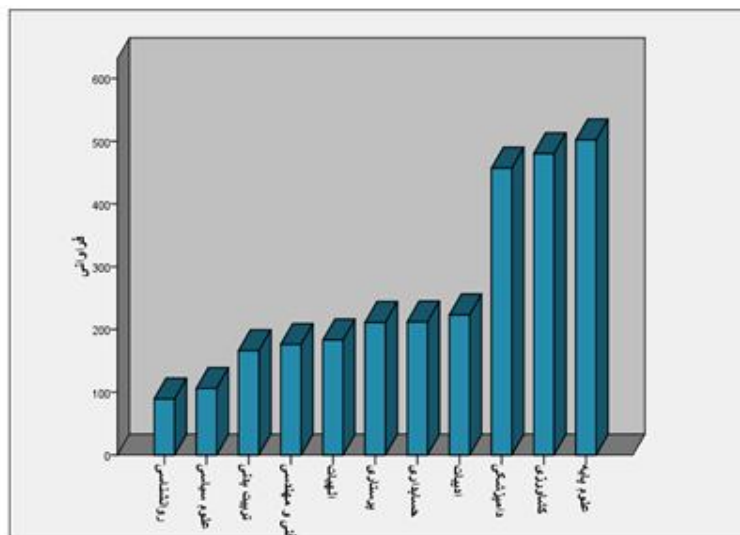
نوع تولید دانشکده	کتاب (عنوان)		مقاله (نشریات)		همایش	
	تألیف	ترجمه	داخلی	خارجی	داخلی	خارجی
ادبیات	۳۲	-	۵۹	۹	۳۲	۱۵
الهیات	۲۲	۱	۹۰	۲	۳۰	۲
پرستاری	۱۰	۳	۴۷	۱۱	۵۵	۱۳
تربیت بدنی	۹	۱۲	۵۲	-	۲۱	۳۹
حسابداری	۵	۱	۶۴	۳۹	۱۹	۶۷
علوم سیاسی	۷	۳	۶۰	۱	۱۲	۲
دامپزشکی	۱۰	۲	۱۱۰	۱۷	۱۴۲	۸۳
روانشناسی	۱۱	۲	۳۹	-	۹	۴
علوم پایه	۵۰	۱۵	۴۹	۱۳۱	۴۸	۱۱۰
فنی - مهندسی	۱۷	۲	۲۴	۱۴	۴۱	۳۷
کشاورزی	۱۸	۷	۱۰۱	۱۴	۱۵۴	۸۵
جمع	۱۹۱	۴۸	۶۹۵	۲۳۸	۵۶۳	۴۵۷
درصد	٪۷۹/۹	٪۲۰/۱	٪۷۴/۵	٪۲۵/۵	٪۵۵/۲	٪۴۴/۸

جدول ۳: مقایسه کل تولیدات علمی دانشکده های مختلف دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

نام دانشکده	میزان کل تولید	درصد
علوم پایه	۵۰۲	۱۷/۹
کشاورزی	۴۸۰	۱۷/۱
دامپزشکی	۴۵۷	۱۶/۳
ادبیات و علوم انسانی	۲۲۳	۸
حسابداری و مدیریت	۲۱۲	۷/۶
پرستاری و مامایی	۲۱۱	۷/۵
الهیات و ادبیات عرب	۱۸۳	۶/۵
فنی و مهندسی	۱۷۶	۶/۳
تربیت بدنی	۱۶۶	۵/۹
حقوق و علوم سیاسی	۱۰۶	۳/۸
روانشناسی	۸۹	۳/۲
جمع کل	۲۷۵۸	۱۰۰

جدول شماره ۳ نشان دهنده آن است که از مجموع ۲۷۵۸ مدرک تولید شده در دانشگاه، بیشترین تولیدات علمی توسط دانشکده علوم پایه، کشاورزی و دامپزشکی، به ترتیب با ۵۰۲، ۴۸۰ و ۴۵۷ مدرک و کمترین آن توسط دانشکده روانشناسی با ۸۹ مدرک تولید شده است.

جدول شماره ۲ آمارهای جمع بندی شده کتابها، مقالات نشریات و مقالات ارائه شده در همایشها به تفکیک هر دانشکده، سپس جمع کل این مدارک با در صد آنها را نمایش می دهد و گویای این است که از مجموع کتابهای تولید شده سهم تألیف ۷۹/۹ درصد و سهم ترجمه ۲۰/۱ درصد که بیشترین تولید مربوط به دانشکده علوم پایه با ۶۵ عنوان و کمترین آن مربوط به دانشکده حسابداری و مدیریت با ۶ عنوان می باشد. در مورد تولید مقالات نشریات، بیشترین حجم تولید مربوط به نشریات داخلی است با ۷۴/۵ درصد که بیشترین حجم تولید مربوط به دانشکده علوم پایه با ۱۸۰ مقاله و کمترین آن مربوط به دانشکده فنی و مهندسی با ۳۸ مقاله است. سهم مقالات همایش های داخلی نیز از همایش های خارجی بیشتر است یعنی با نسبت ۵۵/۲ درصد به ۴۴/۸ درصد که از این تعداد سهم دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی با ۲۳۹ مقاله بیشترین سهم و دانشکده روانشناسی با ۱۳ مقاله کمترین سهم است.

نمودار شماره ۱- مقایسه ترتیبی دانشکده ها در تولید علم

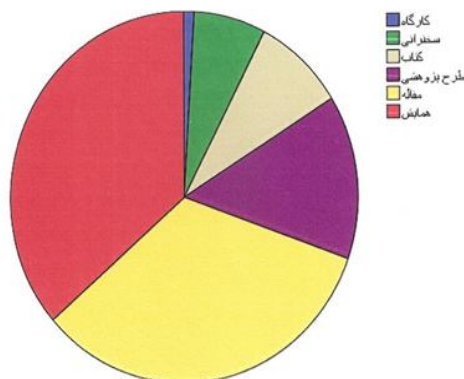
بیشترین حجم تولیدات علمی دانشگاه را به خود اختصاص داده اند.

نمودار شماره ۱ تولیدات علمی دانشکده های مختلف را با هم مقایسه می کند و همانگونه که مشاهده می شود دانشکده های علوم پایه، کشاورزی و دامپزشکی به ترتیب

جدول ۴- نوع، میزان و درصد تولیدات علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

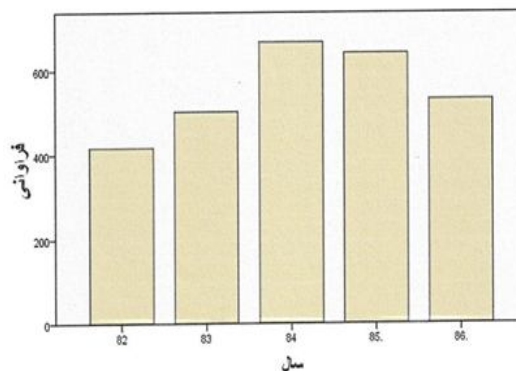
نوع	میزان	درصد
همایش	۱۰۲۰	٪۳۶/۳
مقاله	۹۳۳	٪۳۳/۲
طرح پژوهشی	۴۰۲	٪۱۴/۳
کتاب	۲۳۹	٪۸/۵
سخنرانی	۱۸۸	٪۶/۷
کارگاه آموزشی	۲۸	٪۱
جمع کل	۲۷۵۸	٪۱۰۰

جدول فوق نشان می‌دهد که بیشترین میزان تولیدات علمی مربوط به مقالات ارائه شده در همایشها و سپس مقالات نشریات و کمترین آن مربوط به کارگاههای آموزشی است.

نمودار شماره ۲- نمودار کلی تولیدات دانشگاه

نمودار شماره ۲ تولیدات علمی دانشگاه را به تفکیک نوع آن به تصویر می‌کشد.

نمودار شماره ۳- مقایسه کل تولیدات علمی دانشگاه به تفکیک سال

نمودار شماره ۳ کل تولیدات علمی دانشگاه را به تفکیک سال نشان می‌دهد.

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از این پژوهش، نتایج زیر به دست آمده است:

- در ارتباط با این سوال پژوهش که در کدام زمینه‌های موضوعی (دانشکده‌ها) کمترین و بیشترین اطلاعات علمی تولید شده است نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که در سال‌های مورد پژوهش، بیشترین میزان تولیدات علمی در دانشکده علوم پایه معادل ۵۰۲ مدرک (۱۷/۹٪) است که بیشترین مدرک تولید شده در این دانشکده نیز مربوط به مقالات نشریات و همایش‌هاست. پس از آن دانشکده‌های کشاورزی با ۴۸۰ مدرک (۱۷/۱٪) و دامپزشکی با ۴۵۷ مدرک (۱۶/۳٪) تولید شده در مرتبه دوم و سوم قرار دارند. همچنین کمترین میزان تولیدات علمی در دانشکده روانشناسی با ۸۹ مدرک (۳/۲٪) انجام گرفته است.

- در رابطه با این سوال که چه میزان از آثار اعضای هیأت علمی در نشریات داخلی و یا خارجی و به چه زبان‌هایی به چاپ رسیده‌اند، یافته‌ها نشان می‌دهد که تعداد ۹۳۳ مقاله در نشریات به چاپ رسیده‌اند که از این تعداد ۶۹۵ مقاله (۷۴/۵٪) در نشریات داخلی و ۲۳۸ مقاله (۲۵/۵٪) در نشریات خارجی زبان به چاپ رسیده‌اند. ضمناً زبان خارجی غالب مقالات، انگلیسی می‌باشد. تعداد مقالات همایش‌ها ۱۰۲۰ مدرک می‌باشد که از این تعداد ۵۶۳ مدرک (۵۵/۲٪) در همایش‌های داخلی و تعداد ۴۵۷ مدرک (۴۴/۸٪) در همایش‌های خارجی ارائه شده‌اند.

- یافته‌های مربوط به این سوال پژوهش که بیشترین و کمترین میزان اطلاعات علمی در چه سال‌هایی تولید شده است، حاکی از آن است که از بین سالهای مورد پژوهش، سال ۸۴ با ۶۶۷ مدرک (۲۴/۲٪) بیشترین میزان تولید و سال ۸۲ با ۴۱۷ مدرک (۱۵/۱٪) کمترین میزان تولید را دارا می‌باشد.

- در ارتباط با این سوال پژوهش که میزان آثار منتشر شده اعم از کتاب، مقاله، طرح پژوهشی و... چقدر است؟ آمارها نشان می‌دهد که میزان مقالات ارائه شده به همایش‌ها ۱۰۲۰ مدرک (۳۶/۳٪)، مقالات نشریات ۹۳۳

استادان از امکانات دانشگاه در زمینه پایگاه های اطلاعاتی رشته تخصصی خود بی اطلاعند و بی شک این شناخت، گامی بسیار مؤثر در تولیدات علمی بعدی خواهد بود.

۲ - آموزش های لازم در بهره گیری مناسب از این پایگاه ها به وسیله کتابداران متخصص برای اعضای هیأت علمی صورت گیرد.

۳- برای ارتقاء، تبدیل وضعیت، ترفیض یا حذف امتیازات و مانند آن، نتایج تحقیقات اعضای هیأت علمی اساس کار قرار گیرد. گزارش سالانه برای ارزیابی میزان بهره برداری از نتایج تحقیقات و حصول اطمینان از اثر بخشی بودجه های تحقیقاتی ضروری به نظر میرسد.

۴- پژوهش ها با توجه به نیاز های جامعه انجام گیرد. به این دلیل که منشأ بسیاری از اختراعات، ابداعات و اکتشافات بشری نیازها بوده اند.

۵- پژوهش های تحلیل استنادی به منظور بررسی کیفی تولید علمی اعضای هیأت علمی انجام گیرد.

منابع

اعتماد، شاپور (۱۳۷۳). تصویر علمی ایران در جهان، نشریه اطلاع رسانی، دوره دهم، شماره ۴، ص. ۴۲-۵۳. دیانی، محمد حسین (۱۳۸۴). روشهای تحقیق در کتابداری، مشهد، کتابخانه رایانه ای.

عابدینی، سمیره؛ عابدینی، صدیقه (۱۳۸۶). ارزیابی وضعیت تولیدات علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، مجله پزشکی هرمزگان، سال ۱۱، شماره ۳، ص. ۲۳۷-۲۳۹.

عصاره، فریده؛ ویلسون، کنسپسیون؛ ترجمه کوچک، آتوسا، (۱۳۸۴). انتشارات علمی ایرانیان مشارکت، رشد و توسعه از سال ۱۹۸۵-۱۹۹۹، فصلنامه کتاب، دوره ۱۶، شماره ۲.

فتاحی، رحمت الله (۱۳۸۴). تحلیلی بر ارزش افزوده اطلاعات و نظامهای اطلاعاتی، مجموعه مقالات همایش های انجمن کتابداری و اطلاع رسانی ایران ۱۳۷۹-۱۳۸۲، جلد ۲، ص ۲۳-۵۶.

مهراد، جعفر؛ گزنی، علی (۱۳۸۶). قدرت علمی اوپک، رهیافت، شماره ۴۰، ص. ۵۶-۶۴.

ناصیحی، علی (۱۳۸۵). نگاهی به وضعیت علم و فناوری کشور (شاخص های نیروی انسانی)، فصلنامه

مدرک (۳۳/۲)، طرح پژوهشی با ۴۰۲ طرح (۱۴/۳)، کتاب با ۲۳۹ عنوان (۸/۵)، سخنرانی با ۱۸۸ مورد (۶/۷) و کارگاه آموزشی با ۲۸ مورد (۱) می باشد. به عبارت دیگر، از مجموع کل تولیدات علمی ۵ ساله واحد کرج که شامل ۲۷۵۸ مدرک می باشد بیشترین میزان تولیدات، به مقالات ارائه شده در همایشها و کمترین میزان، به کارگاه آموزشی اختصاص دارد.

یافته ها همچنين نشان می دهد که از سال ۱۳۸۲ تا سال ۱۳۸۴ روند تولیدات علمی سیر صعودی و پس از آن با اندک تفاوتی سیر نزولی داشته است.

- طبق این بررسی از مجموع ۳۰۷ نفر جامعه آماری، ۲۱۷ نفر مرد و ۹۰ نفر زن هستند که بیشترین تعداد اعضا دارای درجه دکترای تخصصی (۲۱۲ نفر) و کمترین تعداد دارای درجه فوق دکترا (۴ نفر) می باشند.

- دانشکده علوم پایه، تنها دانشکده ای است که تولیدات علمی آن در سال های مورد پژوهش سیر صعودی داشته است.

- سهم تالیف کتاب از ترجمه بیشتر است، بطوری که تعداد کل کتاب های تولید شده ۲۳۹ عنوان (۸/۵)٪ از کل تولیدات علمی) بوده که از این تعداد ۱۹۱ عنوان به تالیف (۷۹/۹)٪ و ۴۸ عنوان (۲۰/۱)٪ به ترجمه تعلق دارد.

- از دیگر فعالیت های علمی دانشکده ها می توان به ۱ مورد اختراع ثبت شده در دانشکده کشاورزی، ۱ مورد در دانشکده فنی و مهندسی، ۲ مورد اختراع ثبت شده و ۱۴ طرح ابتکاری در دانشکده علوم پایه و ۷ مورد اختراع ثبت شده و ۱ نظریه پردازی در دانشکده دامپزشکی اشاره کرد.

- دانشکده هایی که دارای مقالات ISI هستند شامل: دانشکده ادبیات و علوم انسانی ۱ مقاله، فنی و مهندسی ۲ مقاله، دامپزشکی ۵ مقاله، پرستاری و مامایی ۸ مقاله، کشاورزی ۹ مقاله، حسابداری و مدیریت ۲۲ مقاله و علوم پایه ۵۷ مقاله.

پیشنهادات

۱- امکانات آموزشی و پژوهشی دانشگاه نظیر رز نت، مگ ایران، پایگاه های اطلاعاتی رایگان موجود در شبکه اینترنت و همچنین منابع مرجع کتابخانه ها، به اعضای هیأت علمی معرفی شوند. به دلیل اینکه بسیاری از

- scientometrics, Article in press. Retrieved on June ۱۶ ۲۰۰۹, from [http//www.Scopus.com](http://www.Scopus.com).
- Chikate, R.V.; Patil, S. K., (۲۰۰۸). Citation analysis of these in library and information science submitted to university of Pune: A pilot study, *Library Philosophy and practice*. Retrieved on June ۱۶ ۲۰۰۹, from [http//www. Scopus.com](http://www.Scopus.com). ion .
- کتابداری و اطلاع‌رسانی، جلد ۹، شماره ۳، ص. ۶۷-۸۴.
- نوری، رسول؛ نوروزی، علیرضا؛ میرزایی، عباس (۱۳۸۵). تولیدات علمی پژوهشگران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در پایگاه اطلاعاتی Web of Science از سال ۱۹۷۶ تا پایان سال ۲۰۰۶، نشریه مدیریت اطلاعات سلامت، دوره ۳، شماره ۲، ص ۷۳.
- Abramo, G.; D'Angelo, C. A; Caprasecca, A. , (۲۰۰۹). Gender differences in research productivity: A bibliometric analysis of the Italian academic system.